

Pietų Amerikoje iškilęs mūsų tautietis dailininkas Jonas Rimša, kurio dailės parodos ten vyksta su dideliu pasisekimu. Už nuopelnus mene jis yra apdovanotas Bolivijos vyriausybės ordinu. Jo kūriniuose vyrauja Pietų Amerikos gamta ir žmonės. Jo tapybos forma dekoratyvi, ekspresionistinė, spalvos ryšios ir kontrastingos. Dailininkas J. Rimša yra gimęs 1903 m. Svedasuose.

PIETŲ AMERIKOS LIETUVIŲ KONGRESAS

Vasario mėn. 18-21 dienomis vykusį P. A. Lietuvos Kongresą reikia laikyti visais atžvilgiais pasisekusi. Dalyvavę visuose trijuose kongresuose tautiečiai tvirtina, kad kiekvienas kongresas yra vis geresnis. Pietų Amerikos tautiečiai padarė ateityje ruošti kongresus kas du metai iš eilės visuose trijuose stambiausiuose lietuvių centruose Pietų Amerikoje: Sao Paulo, Buenos Aires ir Montevideo. Kongresą sudarė specialii P. Amerikos Taryba, kuri pirmoje eilėje rūpintis kongresų organizavimu ir kuriai vadovaus kongresą suruošusio krašto lietuviai iki sekančio kongreso. Tos tarybos vicepirmininkais bus kviečiami kitų kraštų atstovai.

Šiame kongrese dalyvavo, po Brazilijos lietuvių (daugiausia Sao Paulo ir keli iš Rio de Janeiro), skaitlingiausiai Argentinos lietuviai, toliau sekė Urugvajus, keli iš Paragvajaus ir ponia Stonienė iš Čilės (čia gyvena tik kelios lietuvių šeimos). Kolumbija ir Venecuela savo atstovų nepriėmė. Svečių iš kitų kraštų su atstovais buvo virš 70. Kongreso reikšmę padidino dipl. šefo ministerio Stasio Lozoraičio ir vysk. Brizgio dalyvavimas. Iš JAV dalyvavo VLIKo min. V. Sidzikauskas, PB atstovas vicepirm. A. Nasvytis, Tautos Fondo pirm. prel. Balkūnas, iš Chicagos prel. Albavičius, Amerikos Bendruomenės Tarybos prez.

diumo narė ir Balfo atstovė p. Armanienė, Liet. Enciklopedijos leidejas J. Kapočius.

Trečiadienį vakare, dar prieš kongreso pradžią, buvo padarytas vizitas Sao Paulo valstybės gubernatoriui Adhemar de Barros. Be Sao Paulo organizacinio komiteto narių, vizite dalyvavo pagrindiniai oficialūs svečiai.

Kongreso atidarymo posėdis įvyko 8 val. vak. seserų Pranciškiečių vadovaujamoj Villa Zelina gimnazijos salėje. Prieš posėdį Villa Zelina lietuvių bažnyčioje, pasakydamas atitinkamą pamokslą, atlaikė mišias vysk. V. Brizgys.

Posėdyje, kuriame dalyvavo virš 400 asmenų ir kurį atidarė Kongresui Rengti Komiteto pirm. P. Ragažinskas, buvo pasakyta apie 20 sveikinimo kalbų. Po posėdžio visi susirinkimo dalyviai ir svečiai buvo komiteto pavaišinti.

Sekančią dieną vyko komisijų posėdžiai. Deja, iš numatytų 8 komisijų teposėdžiavo dvi. Jungtinė Lietuvos Išlaisvinimo ir Lietuvos Išlaisvinimo ir Lietuvos Išlaisvinimo Komisija, kur pagrindinę kalbą skaitė K. Čibiras, žinomas Urugvajaus lietuvių veikėjas ir Urugvajaus Lietuvos Atstovybės narys. Antroji buvo Kunigų Komisija. Pietų Amerikos kunigai skaitlingai ir aktyviai dalyvavo kongrese.

Penktadienio vakare vėl įvyko bendras posėdis su menine dalimi. Atsilankė apie 400 asmenų. Apie ben-

drumenės veiklą JAV kalbėjo ponia Armanienė ir apie Lietuvos laisvės kovą prel. Balkūnas. Meninę dalį atliko vyrų kvartetas iš Buenos Aires ir Argentinos lietuvių tautinis ansamblis Rambynas, pasigėrėtinai gerai išpildęs lietuviškų šokių pynę su keliomis įterptomis dainomis.

Šeštadienį, vasario 20, posėdžiavo Lietuvybės Išlaisvinimo komisija, Rezoliucijų komisija ir Jaunimo komisija. Labai darbingu ir vaisingu reikia laikyti Lietuvybės Išlaisvinimo Komisijos darbą. 8 val. vak. Sao Paulo miesto teatre įvyko iškilmingas Vasario 16 minėjimas. Virš 1700 vietų turinčiame teatre buvo apie 1500 asmenų. Po trumpos prel. Pijaus Ragažinsko kalbos, angliškai ir lietuviškai pasakė kalbas min. V. Sidzikauskas, po kurios sekė ilgesnė prof. Plinio Correa de Oliveira paskaita portugalų kalboje. Po to sekė meninė dalis, kurią išpildė jauna dainininkė iš Argentinos — Z. Valadkaitė, jaunas Sao Paulo bari-tonas Laurinaitis, koloratūrinis sopranas Ellers (lietuvių kilmės) ir populiarius Sao Paulo dainininkas K. Ambrozevičius. Dainininkams akompanavo šukytė, iš Sao Paulo. Po to šoko 3 šokių grupės, 2 Sao Paulo jaunimo ir Argentinos Aukuras. Dainavo Sao Paulo lietuvių choras, diriguojamas Vytauto Tatarūno. Visos šokių grupės pasirodė gerai, tačiau ypatingai išsiskyrė Rambyno grupė,

ULBRICHTO VIEŠNAGĖ EGIPTE

"VOKIEČIŲ LENINAS", "LABIAUSIAI NEAPKENCIAMAS ŽMOGUS ABEJOSE VOKIETIJOSE". — MASKVOS PATIKĖTINIS RYTŲ BERLYNE WALTERIS ULBRICHTAS BUVO IŠKILMINGAI SUTIKTAS EGIPTO DIKTATORIAUS NASSERIO, KURĮ ANGLAI VADINA "NILO HITLERIU" — IR DEL VISO TO DAUGIAUSIAI NUOSTOLIŲ PATYRĖ... ERHARDO VYRIAUSYBĖ.

Vytautas Meškauskas

Tuo laiku kai Egipto sostinės Kairo gatvėmis iškilmingai buvo vežiojamas Rytų Vokietijos 'prezidentas' Walteris Ulbrichtas, vienas iš seniausių tarptautinio komunizmo veikėjų ir iki šiol savo vietoje išsilaukęs 'stalinistas', Vakarų Vokietijoje buvo smarkokai griaužiamasi dėl Bon-

nos vyriausybės politikos. Apie krizę vokiečių santykiuose su žydais ir arabais mes jau esame šioje vietoje rašę. Iš vienos pusės Vakarų Vokietijos vyriausybė jautėsi moraliai įpareigota padėti Hitlerio aukų palikuonims, iš kitos pusės vokiečių arabų santykiai iš seno buvo geri ir abiem pusėm naudingi.

Kad atsilyginus už žydams padarytas skriaudas, Vakarų Vokietija įsipareigojo sumokėti:

* 18 milijonų markių nukentėjusiems nuo nacių režimo žydams asmeniškai ir

* 3,45 milijonų markių Izraelio valstybei.

Taiigi, iš viso netoli 22 milijonų markių, kas doleriais sudaro įspūdingą, beveik 5,5 milijonų sumą.

Iš tų 3,45 milijonų markių 'reparacijų', kurias Vakarų Vokietijos vardu sumokėti pasižadėjo Konradas Adenaueris, didelė dalis buvo sumokėta prekėmis ir vokiečių patarnavimais, nors tam tikra suma (75 mil. markių kasmet) buvo mokama britų svarais, už kuriuos Izraelis saupirko naftos produktų. Paskutinė tų reparacijų dalis (300 mil. markių) bus sumokėta šiais metais.

Dėl šitos virš 5 milijonų dolerių sumos, kuri gerokai padėjo išsilaukti Izraelio valstybei, nes ir iš atskiriems asmenims bei jų palikuonims išmokėto atlyginimo didelė dalis nukeliavo į Izraelį, Vakarų Vokietija nejučia jokio 'sąžinės graužimo'. Tai buvo jos moralinis įsipareigojimas ir su tuo sutinka net arabai.

Nemalonumų pridarė vokiečių ginklų tiekimai Izraeliui. Pradžią tam padarė Adenauerio susitikimas su Izraelio premjeru Ben Gurion New Yorko Waldorfo Astoria viešbutyje. Matabuminis teriai pirmininkai vienu laiku, nors skirtingais reikalais, viešėjo Amerikoje. Taip netikėtai jiems kartu apsisitojus, nors ir skirtinguose aukštuose, viename viešbutyje, iškilio ir pasitarimo klausimas, iš pradžių sukėlęs daug galvostikio diplomatiniams palydovams: kuris iš jų turi padaryti pirmą vizitą. Ben Gurionas nutarė, kad jis pirmas eis pas Adenauerį, nes tas vyresnis ir ilgiau eina vyriausybės galvos pareigas. Susitikimas buvęs labai draugiškas, iš abiejų akių išspaudęs ašaras. Ben Gurionas, — taip dabar aiškina Adenaueris, — prašęs papildomos vokiečių tikrinės pagalbos, o vėliau pasiteiravęs dėl talkos apsigynimo reikaluose. Tuo reikalu tam tikras kontaktas jau buvęs tarp V. Vo-

ketijos Gynimo ministerio Josefo Strausso ir Izraelio karinio ministerio gen. sekretoriaus Perezio.

Ben Gurion — Adenauerio susitikimas nepasibaigė formalia sutartimi, bet tik 25 mašinėlė rašytų puslapių protokolu. Atskirais susitarimais Vokietija padėjo apmokėti Izraelio karių, pateikę priešlėktuvinių patrankų o 1962 metais buvo sutarta pateikti dovanai didesnį kiekį ginklų, jų tarpe ir amerikiečių tankus M-48, kuriuos vokiečiai buvo nutarę pakeisti savo gamybos 'Leopardais'. Tuo tarpu M-48 yra dar vistik geresni už sovietų T-34 tankus, kuriais apginkluota Egipto kariuomenė.

Tie sutarimai buvo taip slapti, kad apie juos buvo painformuoti tik 6 Bonnos selmo atstovai, po du iš krik. dem., socialdemokratų ir liberalų partijų. Kartą apie tai žinojo ir JAV Valstybės Departamentas, kuris tuo sandėriu labai džiaugėsi, Bonna iš savo pusės irgi džiaugėsi, savo transakcija tikėdamasi įgyti papildomų amerikiečių simpatijų.

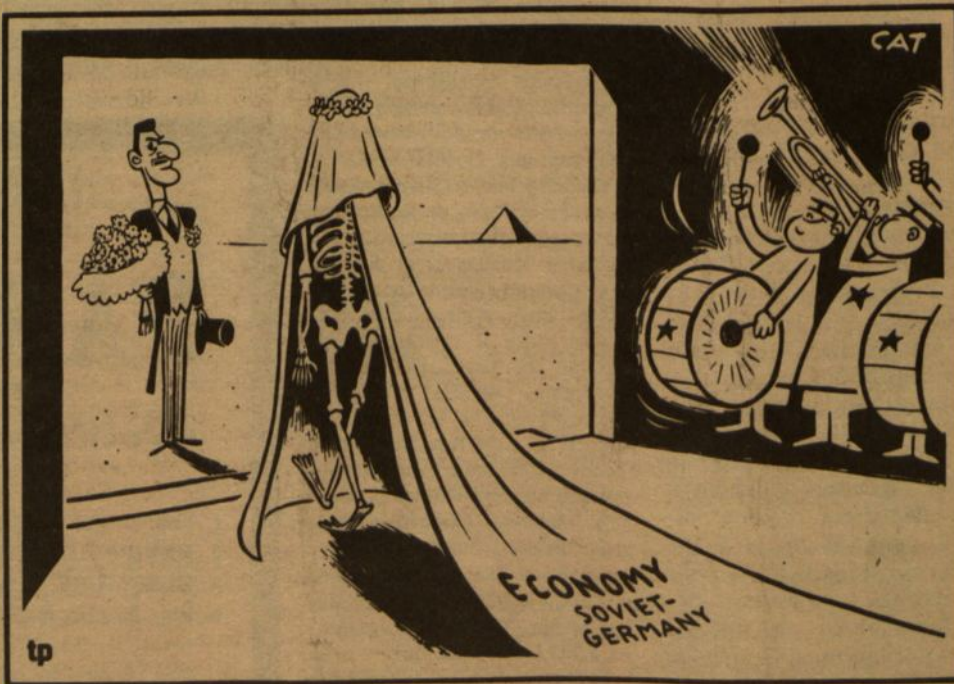
Kad išlaikius paslaptį, M-48 tankai buvo nugabenti Italijon, kur jiems buvo įdėti nauji motorai, naujos patrankos ir iš ten pristatyti į Izraelį. Tais pačiais sumetimais vokiečiai stengėsi gauti mažiau duoti savo gamybos ginklų. Tačiau praeitą rudenį ta paslaptis jau nebuvo išlaikyta. Apie ginklų tiekimus pasirodė žinių ir Vokietijos ir Izraelio spaudoje, nors ir buvo susitar-ta, kad sandėriui iškilus į viešumą, vokiečiai turi teisę tuos tiekimus nutraukti. O vokiečiai neporėjo, kad apie juos žinotų arabai dėl tos paprastos priežasties, kad jie išlikę Bonnos pusėje Vokietijos sujungimo problemoje. Tam tikslui ir kartu prekybiniais santykiais pagy-vinti, V. Vokietija išleido irgi nemažą sumas pinigų.

Egipto diktatoriaus Nasseris, kurį britai pravardžiuoja "Nilo Hitleriu", politikoje iki šiol turėjo labai laimingą ranką. Kaip atsimename, jis su JAV ir Sovietų Sąjungos parama išėjo laimėtoju iš ginkluoto konflikto su tokiom galybėm kaip D. Britanija, Prancūzija ir Izraelis. Jis atsiėmė Suez kanalą, gauna paramos iš sovietų ir amerikiečių, net ir po to, kai tiems viešai pasit-lė 'pasiskandinti ežere'. Faktinai 26 milijonai egiptiečių nemiršta badu tik dėl Amerikos maisto tiekimo, o 6,000 rusų jiems stato Nilo upės jėgalnę. Su tikroju Hitleriu Nasseris turėjo tik tiek bendro, kad jis Vokietijos Fuehrerį iš tikro pasveikino didžiuoju salutu, žygiuodamas Egipto komandos į 1936 Berlyno Olimpiadą eilėse. (Jis buvo sunkumų kilnotojas.)

Iš kitos pusės, vokiečiai šiuo metu sudaro didžiausią svetimšalių koloniją Egipte. Jų ten yra apie 20,000, įskaitant 4,000 moterų išteklėjusių už egiptiečių.

(Nukelta į 2 psl.)

(Nukelta į 2 psl.)

Iškilmingas sutikimas...

Vokiečių tankas veržiasi per mišką

RYTŲ FRONTE (18)

Kas kaltas dėl pralaimėjimo?

Kodėl vokiečiai negalėjo paimti Maskvos? Kokios buvo priežastys to pralaimėjimo, kurio pasekmės atsiliepė į tolimesnį karo vedimą? Nes, nežinot, kodėl buvo tolimesni vokiečių laimėjimai rytų fronte, centro armijų grupė nuo to smūgio niekad nebegalėjo atsigausti, Vokiečių divizijos niekad nebebuvo pilnai atstatytos ir niekad nebeatgavo pilno kovingumo, Vokietijos jėga buvo palaužta prie Maskvos, Čia ji sušalo, kraujavo. Prie Maskvos Wehrmachto neįveikimo dogma pirmą kartą susvyravo.

Kas privedė prie šio pralaimėjimo? Ar "Generolas Žiema" su 50 laipsnių šalčiu buvo svarbiausias vokiečių armijos nugaišėtojas? Ar Sibiro divizijos ir Turkestano kavalerija? Be abejo didelis šaltis, kuris vietomis siekė 52 C žemiau nulio, daug prisidėjo prie vokiečių armijos pralaimėjimo, kurios kareiviai nebuvo pasiruošę kautis tokiaame šaltyje. Sibiro divizijų pajėgumas čia irgi suvaidino nemažą vaidmenį.

Bet šaltis ir sibiriečiai yra tik paviršutiniška priežastis pralaimėjimo. "Maskvos stebuklas", kaip patys sovietai vadina šį karo postų prie jų sostinės vartų, įvyko dėl paprasto dalyko, kurį galima nusakyti keliais žodžiais:

permažai karių, permažai ginklų, permažai vokiečių karinės vadovybės apdairumo ir ypač permažai priemonių apsaugoti nuo šalčio. Vokiečiai net neturėjo būtinų žiemai rūbų, o svarbiausia, jų ginklai nebuvo apsaugoti nuo šalčio. Niekad nežinojai, ar alyvai užšalus, kulksvaidis veiks pirmą negu rusas pradės šaudyti, ar tanko motoras nesusustos. Tas nervino vokiečių karius ir nedavė saugumo jausmo puolant.

Hitleris ir jo štabas, kurie darė sprendimus, neįvertino užtenkamai priešo ir jo rezervo išteklų.

Karo istorikas ir kritikas anglas Liddell Hart savo knygoje "The Soviet Army" rašo, kad sovietų laimėjimas daug priklausė nuo jų užsigrūdinusio kario, pajėgiančio pakelti visus fizinius ir moralinius sunkumus fronte, sugebančio kovoti pačiose sunkiausiose sąlygose, kuriose bet koks vakarietis karys pasiduoda. Ir Liddell Hart pastebi dar kitą laimėjimo priežastį, tai sunkiai išvažiujamų kelių tinklą. Daugumoj jų buvo smėlėti ir vos tik pradėdavo lyti, jie pasidarydavo neišvažiujamais. Jei sovietai būtų turėję tokius kelius kaip prancūzai, jie nebūtų galėję ilgai atsilaukioti prieš vokiečius.

Iki gruodžio 5 d. vokiečiai rytų fronte prarado 750,000 karių iš 3 milijonų skaičiaus. Beveik vienas iš keturių buvo nužaudas arba dingęs. Rusai turėjo žymiai didesnius nuostolius fronte, bet jų rezervai irgi buvo didesni. Kai centro armijų grupė į pagalbą gavo tik vieną naują diviziją 1941 m. gruodžio mėnesį, sovietai prie Maskvos frontan metė dar nedalyvavusių mūšy 30 pėstininkų divizijų, 33 brigadas, 6 šarvuotųjų divizijas ir 3 kavalerijos divizijas.

Kodėl nebuvo paimta Maskva, kiekviena pusė savaip aiškina. Gen. Blumentrit, IV armijos štabo viršininkas, sako, kad katastrofos priežastys yra Hitlerio strategijos klaidos, nebendant tuoj po Smolensko užėmimo puolimą daryti Leningrado ir Maskvos kryptimi.

Kiti kaltina vokiečių aviaciją, kad ji nesukludžiusi rusams sutraukti jėgas prie Maskvos. Pasikutinį kartą spalio 25 d. vokiečiai Maskvą puolė tik su aštuoniais lėktuvais ir vėliau iki gruodžio atlikdavo tik nedidelius žvalgybinius skridimus. Laikė lemiamo puolimo sovietų gynybos centralė niekad nebuvo aviacijos pavojuje. Kodėl?

Vokiečių lakūnai, kurie skraidė virš Maskvos, sako, kad rusai turėjo labai stiprią priešlėktuvinę apsaugą, kuri darydavo lėktuvams didelių nuostolių. Miškai buvo pilni priešlėktuvinių patrankų ir vokiečių aviacija jau kraujavo, kaip ir armija žemėje. Vokiečiai turėjo užleisti orą rusams, kurie ten buvo du kartu skaitlingesni. Rusai fronto pakraštyje turėjo daug aerodromų su apšildytais angara, iš kurių lėktuvai galėdavo greit pakilti. Vokiečiai turėjo pasitenkinti blogom nusileidimo aikštėmis, jų lėktuvai likdavo lauke lietuje ir šaltyje ir galėdavo pakilti tik esant geram orui.

Tačiau maršalas Žukovas nemano, kad vokiečių aviacijos

silpnumas turėjo kokią įtaką į pralaimėjimą. Jis sako, kad vokiečiai pralaimėjo neatkreipę dėmesio į Vokietijos ir Rusijos geležinkelio tinklą (vokiečių geležinkeliai platesni už rusų) ir neturėjo Rusijos tinklui pritaikintų garvežių. Jei jie būtų pilnai išnaudoję geležinkelio tinklą prie Maskvos, būtų galėję užtenkamai aprūpinti savo kariuomenę, nežinot, purvo ar sniego.

Tas tiesa. Bet karą nulėmė faktas, kad Stalinas turėjo didelį žmonių rezervą, ar tai būtų kariai ar darbininkai. Tai yra pati svarbiausia karo problema. Negalint žuvusių karių pakeisti naujais yra tikroji pralaimėjimo priežastis. Vokiečiai, norėdami papildyti divizijas fronte, turėjo imti žmones iš ginklų gamybos fabriku, nuo konukentėdavo ginklų gamyba. Maršalas Keitel rašo, kad ne didelių mūšių metu, vokiečių armija praradavo per mėnesį 150,000 iki 160,000 žmonių. Jiems papildyti gaudavo tik po 90,000 žmonių. Tokiu būdu kas mėnesį vokiečių armija menkėjo 60,000 ar 70,000 žmonių. Tie skaičiai aiškiai parodo, kaip trupėjo armija rytų fronte.

Ką patys rusai sako apie "Maskvos stebuklą"? Jų atsakymas visose karo knygosse paprastai: "Mes laimėjome, nes turėjome laimėti. Mes buvome geresni, stipresni, nes bolševizmas yra geriausia iš visų sistemų". Bet kaip tada paaiškinti vokiečių pergalės žygį iki Maskvos vartų? Kodėl Stalinas vyriausybė buvo numatiusi evakuoti Maskvą?

Atėjęs į valdžią Chruščiovas paaiškino tą šešių mėnesių pralaimėjimą skaičiais, kurie iki tai dienai buvo laikomi paslaptimi. 1961 m. partijos kongrese jis pareiškė, kad 1937 ir 1938 metais Stalinas per valymą likvidavo geriausius sovietų armijos karininkus ir nuo to laiko sovietų armija buvo likusi beveik be vadovybės. To dėka 1941 metais vokiečiai galėjo pasiekti Maskvos vartus.

Tikras dalykas, kad 1937 ir 1938 metais Stalinas likvidavo 30,000 raudonosios armijos karininkų. Tad Chruščiovo teorija būtų teisinga. Tas kas sušaudė savo maršalus, generolus ir karininkus, neturi stebėtis, jei jo armija prarado kovingumą. Nušalinti štabo karininką yra kaip nukirsti medį ir reikia aštuonių

ar dešimties metų, kad paruošti gerą karininką, sugebantį suorganizuoti divizijos aprūpinimą ginklais ir kitais reikmenimis, ar paruošti karininką, kuris galėtų tai divizijai išdirbti operacijos planą. Stalinas gi likvidavo pusę armijos štabų karininkų.

Kodėl buvo daromi valymai raudonojoje armijoje? Kodėl buvo leista NKVD likviduoti 90% generolų, 80% pulkinkų? Kodėl buvo sušaudyti 3 iš 5 maršalų, 13 iš 15 armijų generolų, 57 iš 85 korpo generolų, 110 iš 195 divizijų generolų, 220 iš 406 brigadų generolų ir visi rajonų įguli vadai? Chruščiovas sako, kad dešimtys tūkstančių karininkų, apkaltinti išdavyste partijai, buvo nekalti. Nė vienas jų nebuvo partijos priešininkas ir nenorėjo nuversti valdžios. Nė vienas jų nebuvo šnipas, kaip Stalinas tvirtino. Visa tai Hitleris surežisavo, per savo žvalgybą Stalinui pakišdamas sufalsifikuotus dokumentus, inkriminuojančius maršalą Tuchačevskį ir kitus jo aukštusius karininkus kolaboruojant su vokiečių armija.

Tie dokumentai, kurie neva turėjo būti labai slapti, pateko į Čekoslovakijos prezidento Benešo rankas ir šis, rodydamas didellias simpatijas sovietams, perdavė Stalinui. Sovietų maršalai, generolai ir kiti karininkai buvo sulinti ir likviduoti.

Tai buvo pats machiaveliškiausias vokiečių planas. Tikrumoje jis buvo pradėtas jau 1923 metais ir Himmleris su Heydrichu uždėjo ranką tik paskutiniam aktui.

1936 metais gruodžio 16 d., Paryžiuje gyvenęs caro armijos buvęs generolas Skoblina, dirbęs sovietų ir vokiečių žvalgyboms, įteikė dvi informacijas vokiečių žvalgybai:

Pirmoje informacijoje buvo sakoma, kad raudonosios armijos vadovybė turi norą nuversti Staliną. Šamokslininkų vadas esąs karo komisaras maršalas Tuchačevskis.

Antroje informacijoje sakoma, kad maršalas Tuchačevskis ir jo artimieji bendradarbiai yra susirišę su vokiečių kariuomenės vadovybe.

Tai buvo neįtikėtina, nes informacijoje nurodytas šamokslininkų vadas maršalas Tuchačevskis, karo komisaras, buvo pats garbingiausias karys Sovietijoje. Tik 43 metų amžiaus, jis buvo raudonosios armijos viltis. Buvęs caro sargybos karininkas, kilęs iš aristokratų, baigęs karo akademiją, buvo rusų revo-

liucinės armijos vadu ir revoliucijos išgelbėtoju.

Heydrichas, kuris turėjo uoslę didelėms intrigoms, pradėjo tuoj kombinuoti planą, kurio idėją jam sukėlė iš Paryžiaus atėjusios informacijos. Jei Skoblina nemelavo, tai Rusijoje įvyks karinis perversmas ir valdžia atsidurs kario rankoje. Milžiniško krašto priešaky atsistotų gabus organizatorius, raudonasis Napoleonas. Ar iš to Vokietijai bus kokia nauda? Atsakymas buvo neigiamas ir prieš pradėdant veikti, tikras dalykas, gavo Hitlerio pritarimą, kuris nenorėjo savo pašonėje matyti tvirtą Rusiją.

(Bus daugiau)

ULBRICHTAS EGIPTĖ...

(Atkelta iš 1 psl.)

Nasseris yra laikomas visų arabų vadu ir todėl jo nutarimas pripažinti Rytų Vokietiją faktinai būtų pasektas kitų arabų ir net Afrikos negrų valstybių. Užtat kaip

tik jis pagrasino tą padaryti ir pasikvietė pas save Ulbrichtą, Bonnoje kilo didelis susijaudinimas. Tarpininkauti buvo pakviestas Ispanijos užs. reik. ministerijos direktorius Francisco Javier Ilorza y Echaniz Marques de Nerva, nes Ispanija turi pačius geriausius santykius su arabais iš visų Europos valstybių ir nepalaiko diplomatinį santykių su Izraeliu. Bonna įsiteikė, Ispanijai pažadėdama mokėti pensijas ispanų Mėlynosios Divizijos kariais, kurie vokiečių pusėje kovojo kare su sovietais. Nerva nuvažiavo pas Nasserį ir pasiūlė, kad vokiečiai sustabdytų ginklų tiekimą Izraeliui, neužmegs diplomatinį santykių ir padidins tikrą pagalbą Egiptui, bet užtat Egiptas iš Ulbrichto vizito nepadarys jokio tolimesnių išvadų.

Bet nelaimė nevaikšto viena. Ispanas pasirodė esąs toks plepus, kad tuojau pat davė net 4 interviu apie savo misiją. Bonna po to nudavė apie tai nieko nežinanti. Tačiau iš tikro Bonna su Nervos farmule sutiko. Atėityje vokiečių ginklai bus tiekiami tik Nato valstybėms, Nasseris dar kartą laimėjo.

PELNYKITE DIVIDENTUS KETVIRČIAIS VISOMS TAUPYMO SĄSKAITOMS

NEATIDELIOJANT ATIDARYKITE SĄSKAITĄ DABAR

4 1/2% DIVIDENTAI IŠSIUNČIAMAI PAŠTU KETVIRČIAIS... INVESTMENT SĄSKAITOMS.

"SERVING YOU SINCE 1922"

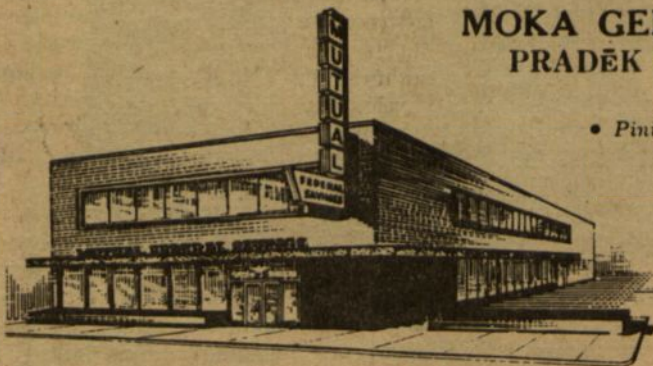
Indėliai apdrausti iki \$10,000 federalinės valdžios įstaigos

ST. ANTHONY SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

1447 So. 49th Court, Cicero, Illinois 60650
Juozas F. Gribauskas, sekretorius
Chicago Phone: Area Code 312; 242-4395;
Suburban Phone: 656-6330.

PLANINGAS TAUPYMAS

MOKA GERUS DIVIDENDUS! PRADĖK TAUPYTI ŠIANDIEN!

• Pinigų taupymui nereikia važinėti. juos galite atsiųsti paštu, nes mes apmokam visas pašto persiuntimo išlaidas.

• Dabartinis dividendas 4 1/2% išmokamas du kart per metus.

MUTUAL Federal SAVINGS

AND LOAN ASSOCIATION OF CHICAGO

2212 WEST CERMAK ROAD ■ CHICAGO ■ VI 7-7747
OFFICE HOURS: Monday, Tuesday, Friday 9 to 4;
Thursday 9 to 8; Saturday 9 to 1; Wednesday closed.

JOHN J. KAZANAUSKAS, President

VIEŠĖDAMI CHICAGOJE PIRKITE NAUJOJE MODERNIOJE

MAISTO IR LIKERIŲ KRAUTUVĖJE

2534 WEST 69th STREET. Telefonas: RE 7-3332

Savininkai: J. Janušaitis ir J. Mažeika

CIA GERIMUS PIRKSITE TIKRAI PIGIAI! TIK KELETAS PAVYZDŽIŲ

1. Imp. 5-Star FRENCH COGNAC	5th	5.75
2. HENRY McKENNA Kentucky Bourbon..	5th	4.98
3. GLENMORE VODKA	5th	2.98
4. Imp. French NAPOLEON Brandy.....	5th	3.35

5. COINTREAU Liqueur and Brandy	5th	4.75
6. LIEBFRAUMLICH Imp. German Wine ..	5th	.98
7. BORDEAUX Imp. French Wine	5th	.98

Be to, didžiausias pasirinkimas importuotų maisto produktų iš viso pasaulio kraštų.

DIRVA

The Lithuanian Newspaper

Established 1915

6907 SUPERIOR AVENUE, CLEVELAND, OHIO 44103

Telephone: 431-6344.

Second-Class Postage paid at Cleveland, Ohio.

Published every Mon., Wed., and Fri. except in case of Holidays by American Lithuanian Press Radio Ass'n VILTIS, Inc. (Non-profit).

Subscription per year \$11.00. Single copy 10 cents.

Editor-in-chief Jonas Čiuberkis.

Prenterata metams \$11.00, pusei metų \$6.00. Dirva išeina: pirmadieniais, trečiadieniais ir penktadieniais, išskyrus šventes.

Redaguoja:

Jonas Čiuberkis ir Vytautas Gedgaudas

Redakcinė kolegija: P. Bastys, E. Čekienė, A. Laikūnas, R. Mieželis, V. Rastenis ir St. Santvaras.

NUO SAO-PAULO IKI HEIDELBERGO

Žvelgiant į Lietuvos Nepriklausomybės šventės minėjimus, negalime praeiti pro du reikšmingus įvykius, kurie parodo, kad lietuviai gyvi ir veikūs ne tik Amerikoje, Australijoje ir Kanadoje. Tuose kontinentuose lietuviai yra susispietę kompaktiškai, nors atskiras vietoves ir skiria dideli nuotoliai, bet jie nėra nenugalimi. Pagaliau, didesniuose centruose susispietę lietuviai gali vystyti gyviau ir patvariau savo kultūrinę ir visuomeninę veiklą.

Džiugu, kad šiemet lietuviai ypatingai ryškiai parodė savo gyvybinių siekių vibraciją ir ten, kur jų sambūriai buvo pradėję rodyti susilpnėjimo žymių, arba bent iš toliau taip buvo pradėję atrodyti.

Pietų Amerikos Lietuvių Kongresas Sao Paulo, Brazilijoje, kaip matyti iš gautų aprašymų ir pranešimų, praėjo įspūdingai. Tas Kongresas būdingas tuo, kad rengėjai sugebėjo jo orumą ir platesnį viešumą pakelti laisvame pasaulyje veikiančių lietuvių institucijų vadovų pasirodymu. Diplomatinio šefo min. St. Lozoraičio, Vilko pirm. V. Sidzikausko, vysk. V. Brizgio, PLE valdybos vice-pirm. A. Nasvyčio dalyvavimas suteikė didesnį svorį ne tik kongresui, bet kartu teikia vilčių, kad tų asmenybių vizitai išjudins ir Lietuvos klausimą tose P. Amerikos valstybėse, kur buvo pradėję įsigalėti Lietuvos, kaip okupuotos valstybės, "nurašymo" tendencijos. Gražios kultūrinę ir visuomeninę vienetų pastangos visuomet gali patarnauti ir reikiamoms politinėms ir diplomatinėms pastangoms.

Visų švenčių ir minėjimų aprašymų eilėje gražiai įsiriškuoja ir Vak. Vokietijoje gyvenančių lietuvių svarus ir orus pasirodymas. Pagrindiniame Vasario

16 minėjime, kuriame be visos eilės Vak. Vokietijos ir vietinės valdžios atstovų, atvyko ir kalbą pasakė Vak. Vokietijos Seimo vice-prez. Dr. R. Jaegeris, teko patiekti ir atitinkamą meninę programą, reprezentuojančią lietuviškos kultūros lygį. Tais reprezentantais ir buvo planistas Antanas Smetona, solistė Aldona Stempušienė, dirigentas Darius Lapinskas, Vasario 16 Gimnazijos tautinių šokių grupė, paruošta E. Tamošaitienės ir įtaliką atėjus Mannheimo teatro orkestras.

Į tokį minėjimą Vak. Vokietijos sąlygose sutraukti 700-800 svečių jau rodo sveikintinas organizacines pastangas.

Ne vienas tų įvykių stebėtojas jau yra pareiškęs nuomonę, kad minėjimuose didesnę programos dalį išpildžiusios mūsų meninės pajėgos, kurių daugumą sudaro jaunimas, ne tik gražiai reprezentuoja lietuvių tautos kultūringumą ir kultūrinis pagrindas, bet kartu įdėtu darbu, o ne vien tik pasirodymu, parodo su savo vadovais daug pasižventimo ir meilės, žinant ir suprantant, kad tai ne savęs, o Lietuvos reprezentavimas. Tai jau ne mažas laimėjimas. Būti tikrai daug atsiikiama ir laimiama Lietuvos reikalui, jei tokiu pat pasižventimu ir energija, tokiu pat meilės Lietuvai dvasia, būtų rikluojamasi ir pasižvenčiama visose lietuviškos veiklos srityse. Daugeliui krenta į akis tas "lenciūgėlis ir armonika". Gal ne todėl, kad tai būtų menkesnės vertės darbas. Gal todėl, kad, bent iki šiol, tas darbas nėra pakankamai įvertintas arba todėl, kad kiti darbai dar laukia vertinimo rezultatų. Kas nors kur nors dar turėtų pasitempti.

(J. Č.)

REIKIA IR IMTI — NE TIK DUOTI

Kalbėdamas Vasario 16-tos minėjime naujos parapijos salėje, Clevelando burmistras Ralph Locher pasakė, kad lietuviai yra geri piliečiai, noriai teikia jam paramą, bet neina prašyti iš jo ko nors sau.

Politikieriai labai patenkinti tokiais balsuotojais, kurie rinkimų metu juos remia, išrenka, ir jokio atlyginimo nereikalauja.

Ne visi taip daro. Visi politiniai veikėjai ir tautinės grupės, sutikdamos remti kandidatus į miesto tarybą, apskrities viršininkus, valstijos gubernatorius iki prezidento, pastato jiems (arba jų partijoms) sąlygas: "Ką mes gausim už tai, kad jus remsim ir išrinksim?"

Ne visada ir lietuviai nutylėjo nieko neprašę, jų remtam kandidatui laimėjus. Kai 1956 metais O'Neill laimėjo Ohio gubernatoriaus rinkimus, adv. Julius

VISUOMENĖS NAMAI IR PALAPINĖS (2)

DU DIDIEJI NEW YORKO LIETUVIŲ RŪPESČIAI

Vienuolynas -- reliatyviai viena iš pastoviausių institucijų. Religinė institucija turi magnetą pinigams praversti nepalyginti stipresnį, negu bet kuri kita visuomeninė organizacija. Tik religinėms institucijoms duodamos ir atiduodamos paaukotos lėšos "with no strings attached": naudokite suaukotas lėšas savo nuostatai ir išmąnyti. Kiti sambūriai ar komitetai dažniausia pasijunta esą surišti, į visas puses tampomi: pretendenti į kontrolierius ir nurodinėtojus karais esti kone daugiau, negu jų sudėtų dolerių... Religinė institucija gali pirkti, statyti ir išlaikyti pigiau, nes ji atleista nuo mokesčių. Dar daugiau: ir tiems, kurie duos lėšų tam reikalui, kas tuos pigiau, nes paaukotas sumas galės nurašyti nuo apmokestinamų pajamų (Duosi tūkstantį, o iš kišenės išeis tik aštuoni ar septyni šimtai). Žodžiu sakant, dalykas stoja ant rimto, patikimo pamato. Tokia nuomonė, berods, visų: ne tik demonstratyvių katalikų, bet ir kitų: net tokių tautiečių, kuriuos būtų galima įtarti esančius, girdiškai tariant, "žmones be Dievo". Vyrauja nusiteikimas gana uoliai prisidėti.

Plano miglotumai — entuziazmo aušintuvai

O visdėlto yra šis tas, kas to palankaus nusiteikimo ryškumą suvirstina ir viltį gaubia debesėliais. Garsiai kalbam apie Kultūros Centrą, bet dar nežinome, kur jis bus (sako, kad čia kur nors mūsų dabar tirščiau apgyventose apylinkėse), ir nežinome kokios tas centras planuojamas. Lėšos jau pradeda plaukti -- šimtinėmis, net ir tūkstantinėmis, -- bet į tuos klausimus atsakymo dar neturime. Todėl daugumas ir tikruiuojam... Gavom, tiesa, spausdintus, vienuolyno viršininko pasirašytus (lietuviškus ir angliškus) atsišaukimus, kurie į tuos klausimus neatsakė, o juos tik pažadino. Konkretus planas neužduodamas, tik idėja pasakyta: pagrindinis tikslas -- pastatyti (ar įsigyti ir pritaikyti) patalpas Pranciškonų vienuolynui ir jo spaustuvei. "Be vienuolyno ir spaustuves", -- rašo vienuolyno viršininkas -- "mūsų ir visuomenės sielvas yra suteikti lietuvišką užuovėją mūsų jaunajai kartai, jaunimui. Reikalingos patalpos organizacijoms bei lietuvių visuomeniniam reikalui". Ir:

tojo padėjėjo.

Vienu kartu gavom šešiems lietuviams miesto darbus, remtam kandidatui laimėjus miesto burmistro rinkimus. Antrojo Pasaulinio karo metu Ona Karpinė buvo paskirta civilinės apsaugos departamente, kai kandidatas Lausche laimėjo burmistro rinkimus. Kai Lausche buvo išrinktas Ohio gubernatorium, Dirva kelis metus iš eilės gavo pelningą automobiliams leidimų išdavimo biurą. Apie politinį darbą vienas kandidatas į gubernatorių pasakė: "Rinkimus laimėjus, seka pasidalinimas grobiu".

K. S. K., Clevelandas

"Vieningai veikdami, su Dievo pagalba, greit sulauksime Kultūros Centro pastatų".

Tiek tėra žviesos apie užsimojimą. Užuovėja jaunimui ir apskritai lietuvių visuomeniniam reikalams minima tik kaip priedas prie geresnių už dabartines vienuolyno ir spaustuvės patalpų. Žinoma, vienuolynas su spaustuvė irgi yra kultūros elementai, ir jeigu net vien tik tiems reikalams būtų partipintos naujos, geresnės patalpos, pastatas galėtų būti teisėtai vadinamas ir Kultūros Centru.

Iš lūpų į lūpas minimos sumos, kurių reikšmė tam centrui įkūnyti, Vieni mini ketvirtį milijono dolerių, kiti pusę, kalkas sako, kad tai esąs net pusantro ar dviejų milijonų dolerių užsimojimas. Iš atsišaukimo matyti, kad priimančios tūkstantinės, penkšimtines, šimtinės, arba ir mažesnės sumos, bet nepamirėta, kiek tų šimtinų ir tūkstantinių siekiama suteikti. Tad neįmanoma suvokti, kokio masto visas tas centras planuojamas, o juo labiau neįmanoma suvokti, kiek jame planuojama sudaryti tos užuovėjos jaunimui ir kitiems visuomeninio gyvenimo reikalingas. O kaip bus, jei pastatys naują vienuolyną ir spaustuve, "užuovėją" liks tik tiek, kiek jis ir dabar randame, sakysim, Atletų klube arba net "Balto Žirgo" ar "Arlingtono" restoranuose?

Jei kas patvirtintų gaudus, jog dalykas planuojamas tikrai, kaip optimistai šnibžda, kokio pusantro milijono dolerių mastu, tai būtų galima tikėtis, kad tiems kitiems visuomeniniam reikalams irgi galės būti daugiau, negu simbolinis, užuovėjaiškas, lyg nuo blogo oro pasislėpti kampelis. Ir dar vienas "kirminėlis" graužia. Leiskime, tai bus erdvi, imli ir svetinga užuovėja. Visdėlto ji bus užuovėja vienuolyno. Visiems, kas nėra iš vienuolyno, nevalia pamiršti seno vienuolyno dėsnių: nesikišk į savo regulą ne į savo vienuolyną. O mūsų visuomenė gi, nors ir tų pačių lietuvių, yra iš daugelio įvairių "vienuolynų". Kaip bus?

Tiesa, girdim, kad Chicagoje visuomenininkai nesiskundžia prie jezuitų vienuolyno įkurtuojau jaunimo centru: visiems ta užuovėja esanti jaukliai pašildyta ir negirdėt diskriminacinių susirėmimų dėl "regulų". Bet kokiam vienuolyno gali taip būti, jei šeiminkauja toks liberalas (pačia geriausia to žodžio prasme), kaip tėvas Kubilius. Bet ar yra teisė tokio paties liberalumo reikalauoti iš kiekvieno vienuolyno? Aišku, nėra. Kietur (arba net ir Chicagoje) jo gali būti, bet gali ir nebūti. Tad mes New Yorke, nors jau tikim, kad naujas lietuvių Kultūros Centras bus, visdėlto dar nesuvokiame, ką mes jame turėsime.

Namai bus kada, ar nebus, o dabar statykim "palapines"!

Namų sumanymas -- geras sumanymas, tik įgyvendintas jis bus ne žandien ir ne rytoj. Ir dar neaišku, kiek bei kaip jis tenkins tuos visuomeninius ir jauniminius poreikius. O dabartiniam jaunimui savos lietuviškos jaunimškos "užuovėjos" reikia jau dabar, o ne tada, kai bus "iš metų išėjęs". Todėl šionykščiai veikėjai, -- jauno jaunimo tėvai -- nusprendė, kad mūrinė pastogė bus kada, ar nebus, o dabar pasirūpinkim bent "palapine". Ne šiaip palapine, o skautų (ir nebūtinai vien skautų) stovyklavietė.

Tiesa, taip nutarė ne vieni newjorkiečiai, o visos Atlanto pakrantės skautų vadovų, tėvų bei rėmėjų atstovų susirinkimas, įvykęs New Britaine, Connecticute, perėitų metų rugsėjo 26 d.

Stovyklavietė, žinoma, ne nuolatinė, ne kasdieninė užuovėja. Ji tik vasaros metu, ji tik neliugam laikui jau nuolatinis pavuotis. Tai ne nuolatinis tautinio susipratimo srovės laidas, o tik vieta to susipratimo baterijos prikrauti. Priemonė praktikoje išbandyta ir gerai veikianti: jau daug mūsų jaunųjų lietuvių šiose vasaros stovyklose (rengiamose skautų ir kitų) yra nuostabiai gerai ir patvariai priėmę savo lietuviško susipra-

timo baterijas -- ne vienu atveju ne tik metams, bet ir, galbūt, visam gyvenimui.

Sumanymas nukreiptas į tikslą ne tik neabejotinai gerą, bet ir į praktišką, ir į klandamą. Nedažnai tenka matyti tokių realistiškų planuotojų, kaip šios stovyklavietės pirkimo komitetas (pirm. Juozas Butkus, iš mūsų Woodhaveno). Kas be ko, šis komitetas irgi pradėjo "nuo įstatų". Bet juose aiškiai pasakė, ko nori ir kaip darys. Nori stovyklavietės iš visų Atlanto pakraštųjų esamų lietuvių kolonijų patogių pasiekiamose vietose, taigi, greičiausia, kur nors Connecticute. Stovyklavietė turi būti ne mažesnė kaip 100 akrų, miškingoje vietoje, prie vandens, su elektra, telefonu ir kitais įrengimais. Maksimalinė kaina -- 30 tūkstančių dolerių. Tokią vietą komitetas turi surasti ir, numatyti autoritetingai komisiškai pripažinus ją tinkamą, nupirkti, -- ne vėliau kaip šįmet, kad 1966 metų vasarą ji jau galėtų būti naudojama. Numatyta nuosavybės teisės perėjimo tvarka užtikrina, kad turtas būtinai pasiliktų tik lietuvių rankose, jei pirminiai savininkai ir pakrikty.

30 tūkstančių -- ne milijoninė suma. Visos Atlanto pakrantės lietuvių šeimoms, turinčioms ar numatančioms turėti atžalyno, yra apžiojamas ir įkandamas kėsnis. Kviečiama, kad viena šeima, iš karto ar dalimis, įmokėtų šimtinę. Trys šimtai tokių šeimų galėtų atsirasiti vien New Yorke, o plote nuo Baltimorės iki Bostono turėtų susirasti nesunkiai ir greit.

Niekas nieku nerizikuoja: objektas aiškus ir nėra jokių spekuliacijų, ar už sudėtus pinigus bus įgyta tai, ko norima. Ligi nuperkant, lėšų laikymas sutvar kytas griežtai išlaikdoms sudarytas atskiras pradinis fondas, kad pačiam pirkiniiui sudėtoms lėšomis nebūtų nei centurizikuojama. Numatyta, kad jeigu šįmet, tai yra, per dešimtį ateinančių mėnesių (mėnesių, ne metų)

DIRVOJE GALITE ĮSIGYTI ŠIAS KNYGAS

PALIK ASARAS MASKVOJE — B. Armonienė	\$3.00
KELIAS Į KAIRĘ — Alė Rūta	\$3.00
DAILININKAS RAUBA — Vincas Ramonas	\$3.50
ALMA MATER — R. Spalis	\$5.00
VIENUO VIENI — N. E. Sūduvis	\$4.00
ŽMOGUS BE DIEVO — Juozas Girmis	\$5.50
POEZIJA — J. Aistis	\$6.00
ANYKŠČIŲ ŠILELIS — Ant. Baranauskas	\$5.00
LAISVĖS KOVŲ DAINOS	\$5.00
BŪK PALAIMINTAS (poezija) — A. P. Jaras	\$2.00

Visa eilė kitų lietuviškų leidinių.

Užsakymus siųsti: DIRVA, 6907 Superior Avenue, Cleveland, Ohio 44103.

DIRVOS NOVELĖS KONKURSA

TEMA. Autoriams suteikiama neribojama teisė novelės temą, turinį ir pobūdį patiems pasirinkti.

ILGIS. Novelės rankraštis privalo būti ne trumpesnis, kaip 16 standartinių mašinraščio puslapių spaudai, praleidžiant vieną tarpą. Pageidaujama, kad novelė nebūtų ilgesnė, kaip 50 mašinraščio puslapių. tačiau toleruojamos išimtys. atsižvelgiant į novelės siužetą ir meninę vertę.

LAIKAS. Paskutinė rankraščiai įteikti data: 1965 metų kovo mėnesio 31 d.

ADRESAS RANKRAŠČIAMS SIŪSTI: Dirva, Novelės Konkursas, 6907 Superior Ave., Cleveland, Ohio 44103.

PARUOŠIMAS. Konkursui siunčiami rankraščiai būtinai privalo būti paruošti rašomąja mašinėle ir pasirašomi slapyvardžiu. Tas pats slapyvardis užrašomas ant pridedamo voko, kuriame užlipinamas raštelis su autoritų tikrąja pavarde, adresu ir telefono numeru. Vokas nebus atidarytas, jeigu ant jo bus pažymėta: nelaimėjus -- neatplėšti.

SĄLYGOS. Laimėjusiam autoriui 250 dolerių premija bus įteikta 1965 m. Konkurso skelbėjus turį teisę pirmuotąją novelę be papildomo atlyginimo spausdinti Dirvoje, atskiru leidiniu ar novelių rinkinyje. Autorius gali pirmuotąją novelę spausdinti antruoju leidimu arba jos siužetą rašyti dramą, poemą ar romaną.

NEPREMIJUOTIEJI RANKRAŠČIAI grąžinami jų autoriams arba paliekami naudotis konkurso skelbėjui atskirai sutartomis sąlygomis.

JURY KOMISIJA sudaroma iš trijų asmenų. Ji visai nepriklausomai paprastai balsų dauguma sprendžia, ką premijuoti ir ką rekomenduoti spausdinti.

Mecenatas — SIMAS KAŠELIONIS.

stovyklos nupirkti nepavyktų (nebūtų rasta tinkamos vietos, ar nebūtų galima gauti už numatytą kainą), visi sudėję pinigai būtų tučtuojau grąžinti įmokėjusiems. Taigi nebus taip, kad nei pinigų, nei stovyklos.

Reikalas toks svarbus (pasverkim tik, kiek jis svarbesnis už reikalą palaikyti automobilių baterijas prikrautas!), užsimojimas toks "nešampaniškas", pagal kišenę, kad, regis nėra ko nebėbajoti, ar jis bus įvykdytas. Greičiausia bus, nes juk gi tikrai yra trys šimtai ir net daugiau lietuvių šeimų patlantėje, suinteresuotų, kad jis būtų įvykdytas.

Tiesą sakant, galėtų jaustis suinteresuotos ne tikaitos šeimos, kuriose yra atžalyno, kandidatuojančio į lietuvišką vasaros stovyklą. Juk tuo atžalynu, turbūt, turim būti (turbūt ir esam, jei neveidmainiaujam) visi, kurie atžalyno net ir neturi, ar kurių įsiai jau išaugęs iš žaliuojančio gretų. Gal tik techniškai neįmanoma įsitaityti stovyklavietė šiai vasarai, ir gal tik dėl to teks mūsų jaunimėliui šią vasarą dar "pačigonauti", tai yra pastovyklauti numotose stovyklavietėse prisiglaudus. O dėl pinigų, tai tokiomis sąlygomis 30 tūkstančių galėtų suplaukti per 30 dienų! Nes čia gi ne tolimi pažadai: čia jau konkrečiai vykdomas užsimojimas. (vr)

MEČYS ŠIMKUS,

teisnininkas, tiksliai,

gerai ir greitai už-

pildo įvairius IN-

COME TAX pa-

reiškimus. Kreip-

tis:

ŠIMKUS REAL

ESTATE

4259 South

Maplewood Ave

Chicago, Ill.

CL 4-7450

arba

YA 7-2046

DIEVAS SUTEMOSE AR DIEVO SUTEMOSE?

Skaitau ką tik gautą Stasio Ylos knygą "Dievas sutemose" ir kartais jausmai užlieja širdį.

Skaitau pavardes žmonių, kurių sąžinės apčiupinėja Stasys Yla: Biržiška, Bagdonas, Čepinskas, Čiurlys, Krėvė, Šlezevičius, Smetona, Šliupas. Tai ne pavieniai vardai, tai Lietuvos statytojų karta, turėjusi aiškia savo pasaulėžiūrą, mokėjusią darniai sujungti tikėjimą su pozityviu darbu, tikėjimą į žmogų, į tautą, į laisvę, į pažangą. Šalia šių pavardžių, lengva būtų išskaičiuoti šimtus ir tūkstančius kitų, daugiau ar mažiau, parapijoje ar apskrityje, ar visame krašte žinomų vardų žmonių, gyvenusių tuo pačiu stiliumi ir tikėjusiu į tas pačias žmogiškas vertybes. Deja, jie nepakankamai žinomi, už juos negausi keliais skatikais brangiau šioje naujosios "mirusiųjų sielų" prekybos vietoje.

Knyga vis dėlto pamokanti, nors ir primena nemalonius dalykėlius, apie kuriuos ir Stasys Yla turbūt nebūtų norėjęs prisiminti rašyti. Iš jos gali susidaryti puiki vaizdas, kaip veikė Lietuvoje, kaip turbūt ir dabar dar Amerikoje tebeveikia sielų priežiūros agentūros. Tų agentūrų savanoriški informatoriai: daktarėlės, arbatėlių ponitės ir kaimo bobelės. Jų raportai tikslūs: tokia diena, tokia valanda X matė Šlezevičių išeinantį iš bažnyčios, Y -- susitiko Krėvę su rožančiumi rankoje, Z -- matė Biržišką persižegnojantį.

Šios rūšies žmonės viską mato, viską žino. O agentūros direktorius, pagal jų informacijas, svarsto apie Lietuvos valstybės vyrų, mokslininkų, rašytojų pasaulėžiūrą, aptiekoriaus svarstyklių pagalba nustatydamas kiekvienos asmenybės katalikiškumo laipsnį.

Kas kad visas Jungtinių Amerikos Valstybių episkopatas paskutinėje Vatikano Suvažiavimo sesijoje vienu balsu reikalavo kiekvienam žmogui jo sąžinės laisvės. Pilviškių yra ne tik Lietuvoje, bet ir Amerikoje.

Galima būtų apie knygą nutylėti, kaip apie daug ką nutylima. Tačiau knyga gudriai parašyta. Ji nei kreipiasi į mūsų norą išgirsti asmeniškų faktus apie didelius, šiaip jau nepasiekiamus žmones. Iš čia ir pareiškia kalbėti.

Šią knygą apibūdina milžiniška disproporcija tarp informatorių kultūrinio lygmens ir suteiktų informacijų vertės iš vienos pusės, ir nagrinėjamų žmonių siluetų stambumo ir pačios bylos objekto -- religijos -- rimtumą iš kitos pusės. Pro rakto skylutę žiūrint, ir šventieji danguje turbūt atrodytų labai jaumenkais žmoneliais.

1900 metų kartos Lietuvos inteligentų gyvenimo linija, iš paviršiaus pasižiūrėjus, atrodo labai panaši. Visi jie buvo motulės numylėti, poteriai ir pagarbos ponai Dievui išmokinti, kuomet visi buvo jų Dievo tarnybai, ir kunigus paskirti. Ir vėl kuomet visi jie arba gimnazijoje atsiskaitė eiti į seminariją, arba kiek vėliau iš jos pabėgo, tėvų švelniau ar griežčiau prakeikti, savo jėgomis mokslus baigti palikti. Visi jie pateko į ano meto studentijos ir inteligentijos revoliucinę atmosferą, visi susikūrė sau naują tikėjimą, naują gyvenimui įprasminimo būdą, ir šiuo nauju keliu ėjo visą gyvenimą iki senatvės arba mirties. Jaunystės karščio pagauti jie buvo socialistais, atslūgus revoliucinėms idėjomis ir prisidėjus metų desėtui kitam, jie tapo jaunosios Lietuvos kultūriniais, visuomeniniais ir politiniais šulais, taip vadinama kairiąją inteligentiją. Atsidūrę naujoje Lietuvoje jie tapo apsupti konservatyvios katalikybės aplinkos, prie kurios turėjo daugiau ar mažiau, pagal savo temperamentą, pagal kovingumą, taikintis, su kuria turėjo koegzistuoti. Daugumas jų buvo giliai tolerantiški žmonės: šitiktinimai jiems buvo jų asmeniškas reikalas, kurių kitiems jėga primesti, nei jais mažutėlių papiktinti nenorėjo. Tokiu būdu ir susidarė, tarp katalikų ir netikintųjų, savotiškas modus vivendi, charakterizavęs nepriklausomybės laikus. Toks maždaug būtų sociologinis šios kartos religinių problemų nagrinėjimo būdas.

Galima, žinoma, būtų pabandyti įžvelgti ir į asmenišką kiekvieno individo gyvenimą. Jautrumas religinėms problemoms, visiems žinoma, yra labai subjektyvus reiškinys: žinau kunigų, mylinčių savo amatą ir gerai atliekančių savo pareigas, kuriems religiniai jausmai ir išgyvenimai yra svestimi, žinau vėlgis bedievyi, kurie aistringai kovoja prieš religiją, nes jie pilni nesuvirškinto religingumo. -- Vieni žmonės yra religingi, o kiti indiferentiški, nepriklausomai nuo to, ar jie "turi" tikėjimą, ar jie jį "praradę", ar jie jo niekad neturėjo.

Toks maždaug būtų psichologinis priėjimas prie religinių problemų nagrinėjimo. Galima buvo manyti, kad Stasys Yla pasirinko vieną iš šių metodų savo veiklai tikėjimą, ar jie jį "praradę", ar jie jo niekad neturėjo.

Nes Stasys Yla, visų pirma, pasirinko sau metafizinę įžangą. "Netikintųjų iš viso nėra", pareiškia jis pradžioje, aiduotkartodamas Juozo Girniaus "žmoguje be Dievo" išvystytus teigimus. Tačiau skirtumas tarp abiejų di-

delis -- Juozas Girnius yra vis dėlto filosofas, o apie Stasį Ylą to pasakyti, deja, negalima. Užtat ir šitoks pareiškimas jo lūpose gali reikšti tikrai du dalykus. Arba jisai pats yra tikintis žmogus -- o tikėti, kaip visai žino, tai reiškia: abejoti, gyventi neramiai širdimi -- ir jis vartoja kadaise Lietuvoje garsius dr. Coue metodus: kas rytą pakartok 10 kartų, kad esi graži, tai ir pati patikėsi ir kiti patikės! -- Arba jisai ne tikėjimu rūpinasi, o propaganda: su autoritetu per 300 puslapių kartodamas, kad juoda yra iš tiesų balta, imsi ir įtikinsi į galvojimą neprisčius žmones.

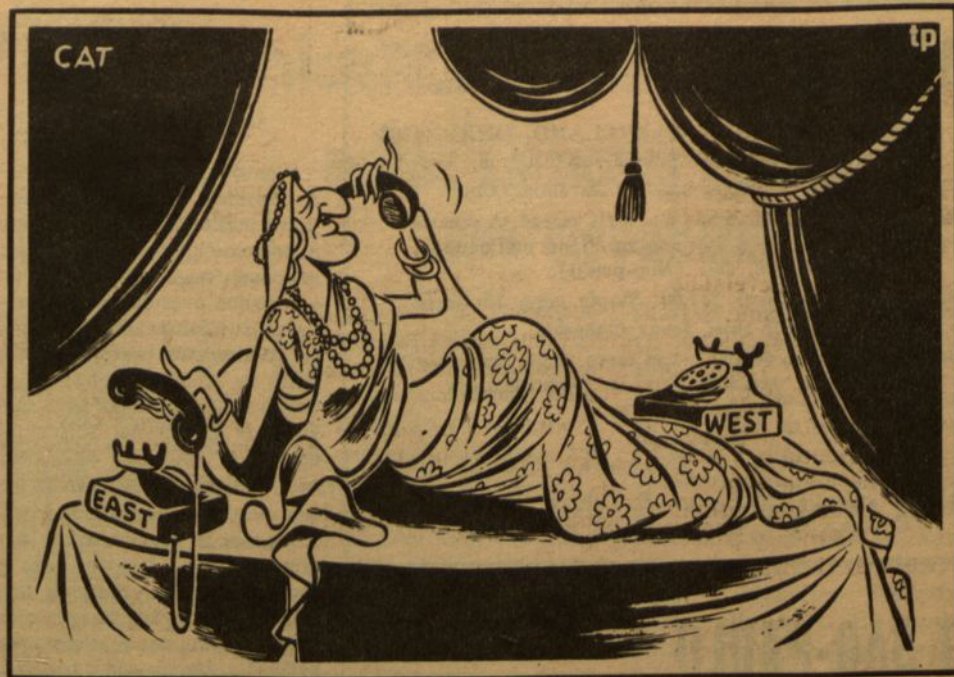
R. Caillois, kalbėdamas apie Vakarų kultūros viršiskumą už kitas civilizacijas, yra pasakęs, kad jinais yra aukštesnė už jas todėl, jog ji gali suprasti kitas kultūras, o šios tuo tarpu to negali. Toks pats skirtumas yra ir tarp netikintųjų ir tikintųjų: mes netikintai, galima suprasti tikintuosius, o jie to negali. Mes žinome, kad tikėjimas ir netikėjimas yra rimti dalykai, kad apsisprendimai ateina su žmogaus subrendimu, kai jis pasiekia savo dvasinių jėgų aukštumas. Roger Martin du Gard, Nobelio premijos laureato, herojus Jean Barois, jausdamas, kad jo jėgos pamažu pradeda silpnėti, parašo, kaip mūsų Jurgis Čiurlys, testamentą, kuriame kreipiasi į draugus, artimuosius, į visuomenę, į tvirtindamas, kad jis, dabar, būdamas "pilnoje sąmonėje, sveikam protui ir rimtam ūpe," netiki į Dievo buvimą, ir reikalaujamas, kad niekas nepatikėtų jam, o "atsivertimus" senatvėje ar ligoje.

Ar žmogus tikėjo ar netikėjo, kaip jis tikėjo ir kaip netikėjo, galima spręsti iš jo teigimų, padarytų gyvenimo vidudienį, iš jo gyvenimo darbų ir nuveikimų. Palminti keletą tremties ir amžiaus išvargintų senelių: Krėvę, Bagdoną, Biržišką, ir kalbėti apie jų "atsivertimą", pasiremiant davataklėlių ar šiaip jau paslaugų moteriškų palidūjimais, parodo, kad St. Ylai terpti išoriniai tikėjimo ženklai, o ne tikėjimo turinys. Per visą jo knygą matysit tik vienos rūšies religingumo išraišką: rožančių, žegnojimąsi, pagarbą kunigams; Stasys Yla visą laiką susirūpinęs žinoti, kas ėjo į bažnyčią, kada jis klaupeš ir kada stojo, ar jis religiniai ar bedieviškai palaidotas.

Stasys Yla moralė maišo su religija: jeigu Bagdonas nedavė savo vaikams "blogų knygų" skaityti, tai užtai, kad tikėjimo ilgesnelė pas jį dar ruseno. Filosofinės pažiūros jis maišo su katalikybe: užtenka, kad Čepinskis prabiltų apie savo tikėjimą į Didžiąją Realybę, kad jis jau būtų priskirtas į katalikų eiles. Toleranciją jis maišo su veidmainiavimu: jį jam ne žmogiška vertybė, o slaptas palankumas Bažnyčiai: "Oficialiai, partijos vardu, (Mykolas Šlezevičius) reikalauja atskirti valstybę nuo Bažnyčios, santuokos aktus nuo bažnytinės metrikacijos, mokyklą nuo religijos. Privčiai šios linijos nesilaikė".

O tačiau pats menkliausias jo knygos įnašas, tai jos tikslas: prekyba "mirusiomis sielomis", negerbiant nei žilo plauko nei seno amžiaus. Perskaičiau visą Stasio Ylos knygą: jis daug kalba apie senus žmones, bet niekur nekaltina apie mirtį; iš nieko nematyti, kad mirtis jam būtų rimtas dalykas, o ne vien tik religinė ceremonija. Užtat ir mano gilius įsitikinimas: jei yra netikintųjų, kurie tik mano, kad jie netiki, tai Stasys Yla priklauso priešingai žmonių kategorijai: jis yra tikintysis, kuris tik mano, kad jis tiki. Apie mirtį daug ką galima būtų pasakyti: kartais jinais ateina, kaip šienapūtė, ir pasiima sau subrendusį vaisių; kartais jinais užmiršta žmogų, ir jisai sėdi prie pečiaus per ilgus rudens ir žiemos vakarus, kalbėdamas rožančių: atrodo, lyg jis čia būtų, o jo nėra. Niekas negali būti tikras, kad jam bus duota numirti taip, jog jo mirtis atitiktų jo gyvenimui.

Teko matyti linksmai mirties belaukiant Mykolą Biržišką, rimtai, kaip jis viską savo gyvenime darė, jos belkuriuojantį Juozą Bagdoną, daug girdėjau apie Vinco Krėvės senatvę. Niekam -- išskyrus Stasį Ylą neatėjo į galvą,

Nasseris: Kiek man užmokėsit?

kad galima būtų iš šių simpatikų, ilgą, darbštų, kovingą gyvenimą ant savo pečių nešančių senelių pasityti, iš jų sukarikatūrintų portretų knygą padaryti. Nejaugi linkėtume, kad ponas Dievas atsilygintų tuo pačiu Stasiui Ylai, suteikdamas jam ilgą mirtį, idant jis vaikėdotų lazda pasiramstydamas nežinomų kraštų plačiomis gatvėmis, lydimas vaikų, į jį prištais rodančių ir iš jo besityčiojančių.

Tarp žmogaus, kuriuo jis visą gyvenimą buvo, ir ką iš jo padaro senatvė, tarp jo vidaus išgyvenimų ir išorinių ženklų, pagal kuriuos jį atpažįsta tolimi giminaičiai ar senos moteriškos, yra praraja. Paminėsiu čia tik tai Juozą Bagdoną -- ne tik dėl to, kad jis mano uošvis, bet ypač dėl to, kad kelis metus viename kambaryje teko su juo gyventi ir kad žinau, apie ką kalbu. "Vai, keliai, -- dažnai kartodavo jis, auklėdamas savo dukteris, -- nesiklaupkit prieš nieką savo gyvenime: nei prieš poną, nei prieš carą, nei prieš Dievą". O Stasys Yla vaizduoja jį bažnyčioje, "nuolankiai sukūpusį tarp suolų", pulkai mokant, "kada klaupt, stot ar sėst". Katras Bagdonas yra tikras? -- Prisimenu, kaip Paryžiuje, turėdamas laiko, Juozas Bagdonas susigalvojo atlikti paskutinį naudingą savo gyvenime darbą: parašyti knygą apie Šventąją Inkviziciją. Prisimenu, kaip bandžiau jį nuo to atkalbėti, sakdamas, kad tai jau nebeaktualu, kad Katalikų Bažnyčia jau nebetokia, kaip jo laikais, ir kaip, pagaliau nusileidęs, laksčiau su prof. Matore, rinkdamas jo veikalui medžiagą. Kuris Bagdonas tikras: ar Inkvizicijos inkvizitorius, ar "atsivertėlis", kuris iš jų -- sprendžiant pagal Stasio Ylos knygą -- turėjo teisybę? Visa Bagdono šeima atsimena, kaip jis dešimtimis ir šimtais sykių kartojęs būti sudegintas krematoriume ir sugrįžti poilsui į Lietuvą. Kunigas Stasys Yla, užuot įvertinęs jo dukters Aldonos -- kuri, tarp kitko, yra tikinti, kaip ir kitos mano šeimos moterys -- elgesį, kai ji aukščiau už savo įsitikinimus, už aplinkos nuomonę pastatė savo tėvo valią, kaltina ją, naudodamasis nepatikrintais faktais, būk jinais tai padariusi dėl "ekonominių tyvų", "kad būtų pigiau". Bet kaltinimas atsigrįžta į kaltintoją. Kun. Yla net nepagalvoja -- o sancta simplicitas! -- ką jis pats parašo. Tuo metu, kaip Prancūzijos Katalikų Bažnyčia visai panaikina laidotuvių mokesčius, kunigas pats duoda antausį Amerikos katalikams: religinės laidotuvių brangiau kainuoja negu bedieviškosios.

Tat nebetikų į Stasio Ylos tikėjimo autentiškumą, į jo krikščioniškąją meilę, nemanau, kad jis atsiprašytų nuskriaustą ir apkaltintą šeimą, lygiai, kaip jo sąžinė turbūt rami ir dėl sufalsifikuotos Lietuvos atstatymo istorijos. Žmogus negali daugiau, negu jis gali. Aš, pavyzdžiui, negaliu, nors tai taip lengva būtų, palikti kelis dešimtis žinomų lietuviškų kunigų ir išdėstyti gražioje knygoje jų asmeniško gyvenimo faktus ir faktelius. Tai irgi faktai, ir visiems žinomi, o pirmiausia turbūt, pačiam Stasiui Ylai. Bet yra dalykų, kurie "nesidaro".

Vatikano Suvažiavimas vis dėlto sukėlė dideles viltis, parodydamas ir kita, švarų Katalikų Bažnyčios veidą. Neperseniai teko iš-

giu išsikalbėti su Paryžiaus vieno priemiesčio parapijos, kurioje gera pusė piliečių visai nekrikštyti, klebonu, kuris man labai paprastais žodžiais sakė: "Krikščionybė? Jos nėra. Mes, krikščionys? Mes net gerai nesuprantame, ką reiškia būti krikš-

čioniu. Vatikano Suvažiavimas (žiebė mažą vilties liepsnelę: gal mes po jo ir galėsime bandyti kurti krikščionišką bendruomenę".

Prof. dr. A. J. Greimas

Paryžius

LAIŠKAI IŠ LIETUVOS...

Neseniai gautame laiške iš Lietuvos rašoma:

"Jūsų laiškas atėjo mūsų didelio nusiminimo ir nuliūdimo metu, nes mūsų sūnelis išėjo į armiją. Jis dar jaunas, vos 18 metų. Jūs gal nesuprantate, koks tėvams gailestis ir širdies skausmas. Jis į Sibirą papuolė. Jis buvo šoferis tai ir dabar su mašinomis dirba, bet ką jis daro pasakyti negalime. Ten labai šalta, tai iš namų reikia gelbėti su šiltais drabužiais, pirštinėmis, kojineis, megztukais, apatiniais baltiniais ir kitais daiktais. Žinote, ir lašinukų paprašo, o taip pat ir kito maisto. Norstų dalykų mes patys ne ką turime, bet vaikui reikia padėti."

Tas kareivukas motinai rašė: "Čia šaltis didelis -- 55 Centigrade-Celsijaus. Aš gyvenu nuo josų už 7000 kilometrų, tarp dviejų didelių kalnų, vienas iš jų 2500 metrų, o antras dar aukštesnis, apklotas amžinu sniegu. Žiemą ir vasarą ant jo sniegas neištirpsta. Prie tų kalnų yra Sackos miestelis. Šis kraštas labai neįdomus ir niūrus".

Kolchozininkė rašo: "Dirbame kolukyje, bet karvę išlaikyti labai sunku, nes negauname pašaro. Mes nemokame kombinuoti. Mūsų kaimynas, nors ir didelis simulantas, bet gerai sugyvena su brigadierium, pageria ir kuom "palagadina", tai jis ir pašaro savo karvei neturkšta ir jo pašarui daržinė dar stovi, o kitų jau ir daržinės nugriovė. Mat, pas mus irgi kai kas gerai gyvena: kas vagia, ar sėdi prie valdžios ir sugyvena - pasivažiina su partijos ponais, tai tas dar kol kas laikosi, o kitiems tai visko šnipšt... ir neprasyk ir nesisksyk, gyvenk kaip išmanai".

Kitame laiške rašoma: "dirbame plytinėje labai sunkiai, moterys dirba dar sunkiau už vyrus. Ir kaip mes besistengiame dirbti, plano neišpildome ir už tai mes gauname velnių iš fabriko direktoriaus. Na, o kaip išpildy-

si planą, kad mūsų mašinos daugiau stovi remonte negu darbe. Sakysime, sunkvežimį pusę metų remontavo ir vos tik su juo pradėjo važiuoti ir vėl sustojo... Nėra su kuo atvežti molo ir išvežti pagamintų plytų. Tai ant ko daugiau barsis, jei ne ant darbininko.

Jūsų siuntiniai didelė mums parama, todėl esame apsiėmę ir pavalgę. Skareles, kurias siuntėte oro paštu, gavome ir sumokėjome mūlo už vilnones po 7 rublius, o už šilkines po 3 rublius."

Kitas rašo: "Žiema čia tęsiasi 8 mėnesius; sniego būna apie metrą: šaltis siekia iki 60 Celsijaus žemiau nulio. Gamta žiauri. Vasara trumpa. Kai tik truputį atšyla, prasideda uodų ir mažių musyčių, vadinamų "maska", žiaurus kandas, tai tikra Dievo ryškė. Einant į mišką ant galvos užsidedame tinkelį, vadinamą "nakamorninku", o rankas ir kitas kūno dalis išsitempam degutu. "Maska" -- mažosios musytės, būna naktį ir dieną, o ypatingai piktos prieš lietų.

Čia yra įvairių gėlių ir uogų: tik gėlės be kvapo, o uogos be skonio, kaip žmonės be širdies...

Paštas nuo mūsų 3 kilometrai. Mus nuo pašto skiria upė Nemuno didumo. Vasara keliamės laiveliais, o žiemą per ledą. Geležinkelio stotis ir miestelis 150 kilometrų nuo mūsų; susisiekimas labai sunkus ir blogas, iš čia mes turime pasimti gaunamus siuntinius. Kol pasiekime ir sugrįžtame iš geležinkelio stoties, užtrunka keleta dienų, nes reguliaraus susisiekimo nėra, o tenka kombinuoti, kaip kada važiuoja sunkvežimiai su prekėmis ar miško medžiaga. Taigi, kol pasieki stotį, tenka gerokai pašalti ir pavargti. Daug norėtusi parašyti ir pasakyti, bet kas iš to..."

Skaityk ir platink

DIRVA

Vasario 16 Chicagoje reziduojančiam konsulariniam korpusui buvo suruoštas Jaunimo Centre priėmimas. Nuotraukos Ispanijos gen. konsulas Carlos Villanueva tarp neolituanų E. Kavalinaitės ir D. Rukaitės, V. Noreikos nuotrauka

PETKUS
LAIDOJIMO ISTAIGA

MARQUETTE PARK CHICAGO
2533 W. 71 St. Tel. GR 6-2345-6

CICERO ILLINOIS
1410 S. 50 Ave., Tel. TO 3-2108-9

TRYS MODERNIOS KOPLYČIOS

CLEVELANDE IR APYLINKĖSE

• Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos Clevelando skyriaus tradiciniame Vasario 16 minėjime, kuris įvyks kovo 6 d., 7 val. vak. Čiurlionio Ansamblio namuose, paskaita skaitys adv. Julius Smetona. Tema: Lietuvos nepriklausomybės viltys ir Amerikos lietuvių vaidmuo kintančios pasaulio politinės konjunktūros pasekoje.

Clevelando lietuvių visuomenė maloniai kviečiama minėjime dalyvauti.

Valdyba

• Pasikalbėjimas su Lietuvos gen. konsulu Dr. P. Daužvardžiu bus transliuojamas per WDOK radijo stotį antradienį, kovo 2 d. nuo 10:05 iki 10:30 val. vak. Pasikalbėjimą veda Fred Griffith.

• Po Jūsų mirties kiek pajamų jūsų šeima turės? Dėl informacijų skambinkit: V. Giedraičiui 944-6835 ar Z. Obeleniui 531-2211.

• Clevelandiečiai, vyksta į miesto centrą, privalėtų užsukti į centrinės bibliotekos rūmus, kur nuo 12 val. iki 5 val. p. p. (pirmaid. iki 9 val. v.) vyksta įdomi meno paroda.

Paroda apima meno laikotarpį, siekiantį 2000 metų eigą, kartu išstatant ir paskutiniųjų laikų žymiausių meno kūrinius.

CLEVELANDO PARENGIMŲ KALENDORIUS

KOVO 7 D. Neringostuntas rengia Kaziuko mugę Lietuvių salėje.

KOVO 14 D. Putnamo senelių namų statybai remti Clevelando apylinkių remėjų seimas.

KOVO 21 D. Šv. Jurgio parapijoje vaidinamas "Užburta dėmelė". Rengia Pilėnų ir Neringos Tuntų Tėvų komitetai.

BALANDŽIO 4 D. Aukuro ansamblio metinis koncertas.

BALANDŽIO 24 D. Vysk. M. Valančiaus lit. mokyklos metinis balius.

BALANDŽIO 25 D. Margučių ridinėjimas. Rengia Vysk. M. Valančiaus lit. mokykla.

GEGUŽĖS 2 D. Motinos dienos minėjimas. Rengia Vysk. M. Valančiaus lit. mokykla.

GEGUŽĖS 9 D. Čiurlionio ansamblio sukaustuvinis koncertas Clevelando Muzikos Instituto salėje.

GEGUŽĖS 15 D. Lietuvių salaziečių gimnazijai paremti vakaras.

GEGUŽĖS 30 D. Katalikų Moterų S-gos 35 metų sukausties proga banketas Naujosios Parapijos salėje.

REIKALINGA PRITYRUSI MASININKĖ

klijentų priėmėja draudimo įstaigoje. Pageidaujama kalbanti lietuviškai ir angliškai. 5 dienos savaitėje.

General Underwriters Insurance

6606 Superior Ave.
Tel. UT 1-2345

(Kreiptis į Juožą Mull-Muliolį)

GEGUŽĖS 22 D. Clevelando vyrų okteto koncertas - balius Šv. Jurgio parapijos salėje. Rengia LSK Žaibas.

GEGUŽĖS 29, 30, 31 D.D. A.S.S. Filisterių Skautų S-gos suvažiavimas ir studijų dienos su programa Čiurlionio Ansamblio namuose.

BIRŽELIO 5 D. Dainavos stovyklai remti parengimas.

BIRŽELIO 20 D. Vysk. Valančiaus lit. mokyklos gegužinė.

BIRŽELIO 27 D. Kariui paremti gegužinė Čiurlionio Ansamblio namuose. Rengia L.V.S. Ramovė.

LIEPOS 4 D. SLA 14 Kuopos vasaros pobūvis kuopos nariams ir svečiams Čiurlionio Ansamblio sodelyje.

SPALIO 2 D. Šv. Jurgio parapijos koncertas - balius. Rengia Pilėnų ir Neringos Tuntų Tėvų komitetai.

SPALIO 24 Kristaus Karaliaus minėjimas Naujosios Parapijos salėje.

SPALIO 31 D. tradicinė vakariene Naujosios Parapijos salėje.

LAPKRIČIO 27 D. Lietuvos Kariuomenės Šventės minėjimas Šv. Jurgio parapijos salėje. Rengia L.V.S. Ramovė.

ORGANIZACIJŲ DĖMESIUI

Kad išvengtų bereikalingo susirašinėjimo ir aiškinimo laiškais, Dirvos administracija praneša, kad visokios "žinutės" ir "korespondencijos", kuriose skelbiami organizacijų įvairiais pavadinimais baliai, šokių vakarai, ir pan., už kurių aplankymą imamas įėjimo mokestis, veikia bufetetas ir kiti balių bei parengimų pajamų šaltiniai, laikomi apmokamais skelbimais.

Lithuanians in Russia

MAŽAS LAIŠKELIS Į PLAČIAJĄ JAV VISUOMENĘ

To The Examiner:

... In the press, we find now many angry references to the 20 year old limit of prosecuting Nazis and their helpers in Germany.

I wish to point out that the Russian Communists are still holding many people in their Siberian slave camps (where these people starve, freeze, and die of exhaustion and inhuman treatment) and few voices are raised in protest.

Among these people are many, many of our fellow Lithuanians. Lithuanians of the free world will gather this Feb. 16 to commemorate our independence, achieved in 1918, only to be taken away again in 1944.

We will be thinking of our compatriots behind the Iron Curtain, and hoping that someday we shall all be reunited again in a free Lithuania.

MRS. K. NOVICKIS,
San Francisco.

... Today we see the spectacle of the Soviet Union, crying out support for new nations, claiming a population of 220 million people, of whom approximately 110 million are non-Russian captives.

This kind of imperialism is the challenge which faces Americans today. ... The forces of evil, of terror, of hunger and war, still linger in many corners of the world.

Our task is not finished. We must work harder and never give up hope for the people suffering like the Lithuanians, on this, their 47th anniversary.

J. PARKER,
Sacramento.

47-ji Lietuvos nepriklausomybės paskelbimo diena praėjo. Tą istorinę mūsų tautos šventę stengėsi galimai įspūdingiau paminėti visos lietuvių kolonijos visame laisvame pasaulyje.

Įspūdingai stengiamės tai atlikti ne tiek sau, kiek patraukti svetimųjų dėmesį. Kviečiame amerikiečius kalbėtojus ne tam, kad jie mums primintų Lietuvos didingą praeitį ar dabartines jos kančias, bet kad per juos mums skaudūs įvykiai patektų į svetimųjų spaudą ir apie tai sužinotų plačioji įvairių tautų visuomenė.

Dažnai atsitinka, kad sėkmingai ir įspūdingai praėjus minėjimas, sutraukęs keletą šimtų žmonių, nesusilaukia jokio dėmesio viešos spaudoje, o kartais vieno žmogaus (negalėčiau pasakyti, jog tai didelių pastangų išdava jaunam, čia mokslus baigusiam, lietuviui akademikui), pastangomis pasiseka gana lengvai išpopuliarinti lietuvių tautos šią istorinę dieną ir dabartinius mūsų siekius. Šiomis dienomis man teko

lima paplauti. Juos superka kolhozai.

Kolhozninkų gyvenami trobesiai nyksta, nes nėra medžiagos jų patalymui. Grinkevičius gyvena Vokietijos pasienyje. Ten žmonės statybos medžiagą vežė iš volkečių sudugusių ir apleistų ūkių. Volkečių nebėra, o suvežti rusai kolonistai. Ten kuriami valstybiniai ūkiai. Bet ir tai labai daug žemės dirvonuoja. Iš ten buvusių gražių ir turtingų ūkių neliko nieko. Į tą Mažąją Lietuvą keliavimui nereikia jokio leidimo. Bet lenkų siena saugoma labai stropiai.

Apsirengimas, apavas ir maistas labai brangus. Geras kostumas kainuoja net iki 140 rublių. Auliniai batai iki 80 rub., o pusbačiai 40 rub. Guminiai pusbačiai apie 15 rublių. Sviesto kilogramas kainuoja 3,50 rub., o kaulienos mėsa su kaulais kilogramas 2 rubliai. Už 10 klausinių 1,40 rub. O uždarbiai labai maži. Pradinės mokyklos mokytojas gauna iki 80 rub. mėnesiui. Prisiūti siuntiniai iš Amerikos išgraibstomi labai greitai. Labai perka rusų žmonos, ypač talingi karininkai. Ūkininkės dar bando kaiti pačios išsiausti, bet nebeturi linų nei vilnų.

Amerika yra žmonių svajonė, o rusai nekenčiami. Apie Lietuvos nepriklausomybę galvojama, kad tik naujas karas galėtų tai padaryti. Šiaip jokios vilties neturima.

Rusų kalba mokoma jau nuo pirmojo pradžios mokyklos skyriaus. Rusai stengiasi, kad tik ta kalba greičiau įsigalėtų.

Kolhozininkai verčiami pirkti valstybės paskolos laktus. Išvažiujant Maskvoje Grinkevičiui buvę leista banke išsikeisti 90 rublių į 100 dolerių. New Yorkas ir Bostonas stebina neįsivaizduojama automobilių gausybe.

Grinkevičius nepaprastai džiaugiasi atvykęs ir sugražiūsimis viltimis žitūri ateitin, kur nebėra baimės ir kur toks perteklius.

A L E S R Ū T O S

premiujuotas romanas

KELIAS Į KAIRĘ

jau išsiuntinėtas knygų platintojams.

Romaną galima įsigyti Dirvoje ar užsisakyti paštu. K a i n a - 3 dol.

PALIK AŠARAS MASKVOJE

B. ARMONIENĖS atsiminimai iš tragiškų pergyvenimų Sibire jau išėjo lietuviškąja laida. Knygą išleido VILTIES LEIDYKLA.

KAINA 3 DOL. Gaunama Dirvoje ir pas knygų platintojus.

IŠ LIETUVOS Į VASARIO 16 MINĖJIMĄ

Povilas Žičkus

Petras Grinkevičius prieš nepilną savaitę dar buvo Lietuvoje, o vasario 14 d. jau minėjo Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo šventę Bostone. Kai ALTO skyr. pirmininkas pakvietė Grinkevičių į sceną, tai Grinkevičius taip buvo sujaudintas, kad tegalėjo pasakyti esąs labai pavargęs ir labai sujaudintas, kad negalys iš džiaugsmo net kalbėti.

Antrojo pasaulinio karo pasekoje Grinkevičius buvo atskirtas nuo žmonos Petronėlės, sūnaus (13 metų) Jono ir vos dviejų mėnesių dukrytės Marytės. Žmona su vaikais per karą liepsnas ir griuvėsius, per tremtinių stovyklas atsirado Amerikoje, Bostone, o Petras prie Kybartų Stanačių kaime kolchoz-niku.

Vos tik susidarė galimybės susirašinėti su vyru, Grinkevičius

nė pradėjo daryti žygius atsiimti vyrą į Ameriką, nes Petras buvo gimęs Amerikoje ir buvo jos pilietis. Atvažiavimo kelias buvo ilgas ir sunkus. Sovietų įstaigos (kalbinėjo Grinkevičių parsikviesti žmoną ir vaikus, Grinkevičius visokiais būdais atsikalbinėjo. Po ilgų ir sunkių metų visdėlio vasario 11 d. vakare Grinkevičius nusileido Bostone. Po dvidešimties metų jis pagaliau vėl galėjo apkabinti žmoną, sūnų, studentę dukrą ir net anūką. Ar gi gali būti didesnis džiaugsmas?

Gyvenimas Lietuvoje po Stalino mirties yra šiek tiek pagerėjęs. Bet žmonės ir dabar netikrį savo rytojų. Tarp savęs kalbėdami kartais net nepasitiki savo draugais. Sekmadieniais bažnyčios pilnos žmonių, bet daugumoje senesio amžiaus. Jaunimas bijo eiti į bažnyčias, nes tada jam daug kur yra uždaros durys. Daug bažnyčių uždaryta dėl nesumokėjimo mokesčių, stokos kunigų ir dėl kitų priežasčių. Vilkaviškio kunigų seminarijoje įsteigta siuvelykla.

Kolchozams trūksta darbininkų. Jaunimas visokiais būdais stengiasi pasprukti iš kolchozų. Devyniolikos metų ima į kariuomenę. Po kariuomenės jie stengiasi kaip nors įsikurti miestuose. Kariuomenės tarnybai jie išmėtomai po visą Rusiją net iki Irkutsko ir Vladivostoko. Šiaip kolhoznikas negali palikti kolchozo. Vienintelė galimybė palikti yra persikelti į kitą kolchozą. Bet ir tai, jeigu kolchozo vadovybė išleidžia, o kito priima. Arkliai baigia išnykti. Dirbama daugumoje traktorais. Bet ir tai nespėjama apdirbti laukų. O jeigu vasara lietinga, tai daug kas lieka laukuose neuimta.

Kolhoznikai prie savo namų tebeturi po 60 arų (hektaras 100 arų) daržius. Tai yra kolhozniko pagrindinis pragyvenimo šaltinis. Veik visi laiko po karvę, paršuką, vištą. Už žemę reikia mokėti mokesčius pinigais. Seniau dar reikėjo duoti iš to sklypelio metams 50 klausinių, nuo karvės 500 litrų pieno, tam tikrą kiekį mėsos ir net klauslės odą. Veršiukų nega-

What does the "S" stand for?

SAFE
SURE
SINCERE
SERVICE

Our customers know what the "S" stands for. Come in and let us show you what we mean.

ST. CLAIR
SAVINGS

MAIN OFFICE: 813 E. 185th STREET

JAKUBS & SON FUNERAL HOMES

Vėsinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai
35 metai simpatingo ir rimto patarnavimo

6621 Edna Avenue
EN 1 - 1763

936 East 185th St.
KE 1 - 7770

Naturally SUPERIOR SAVINGS

SINCE 1909

13515 EUCLID AVE.
6712 SUPERIOR AVE.

HOME and
REMODELING
LOANS

INSURED SAVINGS

DIRVA

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

• ŠALFASS-gos Centro Valdyba savo pirmajame posėdyje pareigomis pasiskirstė sekančiai: pirmininkas — Jonas Gustainis, 2973 Laurence Ave., East Scarborough, Ont., telef. AM 7-0021, vicepirmininkai — Tėv. Paulius Baltakis, O.F.M., Vytautas Bireta, generalinis sekretorius — Sigitas Krašauskas, izdininkas ir protokolo sekretorius — Stasys Ginčauskas, nariai — Stasys Kėkštas ir Algis Malinauskas.

S.A.L.A.S. S-gos Centro Valdybos adresas: Lithuanian Athletic Union of North America, 32 Pasadena Gardens, Toronto 9, Ont., Canada.

• Šv. Antano gimnazijoje Kennebunkporte pirmas semestras baigėsi sėkmingai. Garbės sąrašas, į kurį patenka geriausieji ir gerieji mokiniai, šiemet yra gausus.

Geriausųjų mokinių garbės sąrašas yra 20 mokinių. Jų pažymiai nuo 90 artėja prie 100. Gerųjų mokinių garbės sąrašas yra 15. Jų pažymiai — nuo 85 iki 89.

Po pirmo semestro egzaminų aukščiausius pažymius gavo Eduardas Kvietys iš Detroito. Jis paskelbtas pirmuoju mokiniu. Antruoju mokiniu pasirodė Raimundas Ramonas iš Lindeno, N. J., trečiuoju — Antanas Dargis iš Kearnio, N. J.

VASARIO 16 HAMILTONE

Išspūdingas Vasario 16-osios minėjimas įvyko vasario 21 d. Iškilmingos pamaldos Vilniaus Aušros Vartų parapijos bažnyčioje, dalyvaujant visų organizacijų vėliavoms. Jautrus prel. dr. J. Tadausko pamokslas teigiamai nutelkė visus. Jautrus prelato žodis ir gausi dalyvių programa sutraukė pilnutėlę Deltos salę publikos.

Atsidarius uždangai pasirodė užrašas: "Skambėd per amžius vaikams Lietuvos, tas laisvės nevertas, kas negina jos". Šiais žodžiais Hamiltono b-nės pirm. K. Mikšys ir atidarė minėjimą, paprašydamas minutės atsistojimu pagerbti žuvusius laisvės kovotojus. Taut. drabužiais pasipuošusi mokykl. L. Verbickaitė, pristatiusi publikai oficialiuosius svečius, paprašė Hamiltono burmistro Vic Cops tarti žodį. Jis pareiškė didelį pasitenkinimą Lietuvių kolonijai Hamiltone, pasidžiaugė gražiomis vėliavomis ir palinkėjo, kad mūsų didelis laisvės troškimas greit išsipildytų. Toliau sveikino estų, latvių ir ukrainiečių atstovai.

Dr. Sungaila apibūdino, ko iš kiekvieno lietuvio reikalauja mūsų tėvynė, papunkčiai paliesdamas Lietuvos Chartos nuostatus.

Meninėje dalyje pasirodė Toronto vyrų choras, diriguojamas sol. V. Verikaitis, akomp. muz. St. Gailevičius. Choras buvo parodytas gausiais plojimais. Hamiltono sceno mėgėjai, vad. dramos aktorė E. Dauguvietytė-Kudabienė, pastatė ištrauką iš "Kastytis ir Jūratė". Po to pasirodė taut. šokių grupė "Gyvataras", vad. G. Breichmanienė. Plojimai lydėjo kiekvieną pasirodimą, nes buvo tikrai gražiai paruošti. Hamiltono A.V. parapijos choras iš Toronto "Varpas", dalyvaujant sol. V. Verikaitiui, sol. V. Žemelytei ir J. Liustikaitiui, dirg. muz. St. Gailevičiui ir akomp. pianistei D. Skrinškaitiui, išpildė niekad nesenstančią St. Šimkaus kantatą: Atsisveikinimas su Tėvyne.

MIRĖ A. KERBELIS

Lietuvoje vasario 19 d. mirė pulk. Andrius Kerbelis. Jis buvo gimęs 1893 metais Aukštaitijoje. Tik pradėjus kurtis Lietuvos kariuomenei jis tuojau stojo į jos eilės ir buvo pasižymėjęs Nepriklausomybės kovose ir ypač lemiamiose mūšiuose prieš lenkus, ties širvintais. Vėliau ilgą laiką buvo Marijampolės miesto ir apskr. karo komendantu.

Pavykus išsislapstyti per pirmą bolševikmetį, antrą kartą užeinant rusams, jis nesiskubino palikti kraštą.

Išsislapstęs tris metus, buvo surastas, gerokai kankintas ir ištremtas į Sibirą, iš kur po dvylikos vergovės metų, visiškai praradus sveikatą jam buvo leista grįžti į Lietuvą. Bet arteriosklerozė, paskutinėj stadijoje jau trumpino dienas, kol dar prisidėjęs plaučių uždegimas užgesino šio kario gyvybę. Tebūnie jam lengva ilsėtis Tėvynės žemėj.

Iš a.a. pulk. A. Kerbelio šeimos, likusios Lietuvoje, tik vyriausias sūnus komp. Vytautas Kerbelis su savo šeima gyvena išėivijoje, Providence, R. I.

Lietuvos gen. konsulo dr. P. Daužvardžio ir Chicago Amerikos Lietuvių Tarybos pastangomis vasario 16 d. Jaunimo Centre įvyko priėmimas Chicagoje reziduojantiems užsienio konsulams. Nuotraukoje dalis svečių su priėmimo šeimininkais.

DIRVOJE YRA
DIDELIS PASI-
RINKIMAS
ĮDOMIŲ KNYGŲ

rūpinti skaniais blynais gausių svečių. Pakšto orkestro muzika visus supynė į vieną jaukią šeimą, į kurią šį kartą be rezervų įsijungė ir mūsų jaunieji kolegos.

V. A. Račkauskas

Danguolė Balcerytė-Vanagnienė, vakaro šeimininkė, žiūrėjo, kad visi svečiai būtų patenkinti ir linksmi...

UŽGAVĖNIŲ BLYNAI CHICAGOJE

Viktorija Orentienė vos spėjo aprūpinti vakaro svečius skaniais blynais.

TRADICINIAI užgavėnių blynai šiais metais buvo suruošti neolithuanų ir sambūriečių, vasario 20 dienos vakarą, Pakšto salėje. Savo jaudumu ir linksmumu bei dalyvių skaičiumi jie viršėjo visus ligi šiol buvusius.

Programoje dr. Jonas Juodikis humoristiškai papasakojo apie blynų valgymo reikšmę sveikatingumui ir iškilimui į vadovaujančias organizacijų vietas. Vyriausioji blynų šeimininkė buvo Danguolė Balcerytė-Vanagnienė, o šeimininkas Aleksas Siliūnas. Blynų kepėja Viktorija Orentienė su visu būriu pagelbininkių niekaip negalėjo spėti ap-

WATERBURY

PAULIAUS JURKAUS PARODA

Dail. Pauliaus Jurkaus paveikslų paroda įvyks ko vo mėn. 13 ir 14 dienomis šv. Juozapo parapijos didžiojoje salėje. Paroda atdara lankytojams šeštadienį nuo 3 val. po pietų iki 7 val. vakaro, sekmadienį nuo 9 val. ryto iki 6 val. vakaro. Parodoje bus išstatyta apie 60 paveikslų, į parodą įėjimas nemokamas. Paulius Jurkus visuomenei gerai žinomas kaip rašytojas; parodos metu mes jį pažinsime ir kaip dailininką. Oficialus parodos atidarymas įvyks šeštadienį, 7 val. vakaro su trumpa programa.

Po to seks Lietuvos prisiminimų radijo 1000-tosios programos atžymėjimas toje pačioje vietoje su pritaikinta programa ir vaišėmis.

Blynų vakaro šeimininkas Aleksas Siliūnas ir Neo-Lituania korp. pirm. V. Mažeika drauge su Chicago neolithuanų padalinio pirm. Elvyra Kavaliūnaite, vakaro organizatorium R. Šiaudikiu ir LT Sambūrio pirm. I. Andrašūnu traukia sutartinę...

DIDŽIULIS
PASIRINKIMAS
prekių ir kainų

LANGAI ir DURYS

Antrieji žieminiai langai ir durys iš STAINLESS STEEL (8 rūšių), ALUMINIJAUS, NYLONO STOGELIAI ir kiti įvairaus metalo ir stiklo gaminiai.

KOSTAS BUTKUS

Tel. LU 5-6291

Chicago

Dariaus-Girėno Lietuvos mokyklos Chicagoje mokiniai Vasario 16 proga per Margočio radiją išpildė M. Peteraitienės paruoštą montažą Tau, Jaunoji Lietuva, Nuotraukoje Laimutė Lapinskaitė, Laura Jurkšaitė, Audronė Matutytė, Korneliją Bakšytę ir mokytoja M. Peteraitienę, Stovį Julius Binkis, Rolandas Grybauskas ir Saulius Petkus. Toliau matyti mokyklos vedėjas Jonas Kavaliūnas ir mokykl. Elvyra Narutienė.

Amerikos Lietuvių Bendruomenės Waterburio apylinkės revizijos komisijos pirmininkui Jonui BRAZAUSKUI ir Poniai,

broliui MOTIEJUI mirus,

nuoširdžią užuojautą reiškia

Amerikos Lietuvių Bendruomenės
Waterburio apylinkės valdyba

Mūsų mieliems bičiuliams Jonui ir Albinai
BRAZAUSKAMS,

broliui MOTIEJUI mirus,

nuoširdžią užuojautą reiškiamo ir kartu liūdime

Ieva ir Martynas Kleinaičiai